

ELSŐ FELVONÁS

1.1

A függöny közepén vetítővászon. Az első vetített kép: a színház neve és „Mi újság a nagyvilágban?”. A bemondó hangját halljuk

BEMONDÓ Az igazgatóság szíves figyelmükbe ajánlja legújabb híreit: Mi újság a nagyvilágban?

Vetített kép: a Nap megjelenik a horizont fölött

A Long Island-i Freeportból jelentik: a nap ma reggel hat óra harminckét perckor fölkelte. Az örvendetes tényt Mrs. Dorothy Stetson Long Island-Freeport-i lakos észlelte. Nyomban megtelefonálta a polgármesternek. A Világvéget Hitelesítő Társaság haladéktalanul rendkívüli ülést tartott, és ezek után a nagy esemény bekövetkezését *huszonnégy órával* elhalasztotta. Minden elismerés illesse Mrs. Stetsont, a kitűnő honleányt! New York Cityből jelentik:

Vetített kép: a darabot bemutató színház főbejárata, előtte három takarítóasszony vödörrel és partvisnyélre akasztott felmosóronggyal

~~Az X. színház.~~ Majestic Színház. A takarítók ~~R~~reggeli takarítás közben ~~Simon Béláné, Prakker Jánosné és Móriéz Tódorné~~ ma is sok talált tárgyat gyűjtöttek össze. Volt köztük egy jegygyűrű is. „Évának Ádám, Genézis 11:18” van belevésve. A gyűrűt a tulajdonos megfelelő igazolás után átveheti. A vermonti Tippehatchee-ből jelentik:

Vetített kép: gleccser

Az idei nyár rendkívüli hidege szokatlan jelenséget idézett elő; egyelőre nincs még rá kielégítő magyarázat. Tudósítónk szerint az országnak ezen a részén jégfal nyomul előre déli irányban. A hideghullám miatt megszakadt a hírközlés, s ez megnehezíti a pontos tájékoztatást. Azt a híresztelést azonban túlzottnak tartjuk, hogy a jég a montreali katedrális egészen a vermonti St. Albansig sodorta volna. További részletek a napilapokban. A New Jersey-i Excelsiorból jelentik:

Vetített kép: szerény kertvárosi ház

Mr. George Antrobusnak, a kerék feltalálójának háza. Új szabadalma, közvetlenül az előző találmány, az emelő után, az egész ország figyelmét e kies fekvésű villanegyed lakójára, Mr. Antrobusra irányította. ~~Ez a ház, ez a kényelmes, hétszobás családi otthon közel van az iskolához, a metodista templomhoz és a tűzoltósághoz. Nincs messze tőle a vegyeskereskedés sem.~~

Vetített kép: Mr. Antrobus a tornácon. Mosolyog, és köszöntésre emeli szalmakalapját. Kerék van a kezében

Ez itt maga Mr. Antrobus. Családja igen régi, de ő jóformán a semmiből küzdötte föl magát. Úgy hírlik, régebben paradicsomkertészettel foglalkozott, de otthagyta állását és a kertet; kilépésének története több változatban ismeretes. Mr. Antrobus messzi földön vívott nagy háborúk veteránja. Testét számos sebhely fűdi, elől és hátul egyaránt.

Vetített kép: Mrs. Antrobus néhány szál rózsával

Most pedig bemutatjuk Mrs. Antrobus, az Excelsiori Anyák Egyletének népszerű, bájos elnöknőjét. Mrs. Antrobus kiváló varrónő. Ő találta fel a kötényt, melyen azóta annyi érdekes változtatás történt.

Vetített kép: a család és Sabina

Képünkön Antrobusék láthatók két gyermekükkel, Henryvel és Gladyszel, valamint hű segítő társukkal. A segítő társ az ott hátul: Lily Sabina, a szobalány. Mindannyian szívből

köszöntjük ezt a tősgyökeres amerikai családot. Vállalkozásukhoz sok szerencsét és Mr. Antrobusnak eredményes, hosszú életet kívánunk. Most rövid látogatásra bevezetjük önöket a képen látott családi házba.

1.2

A függöny fölemelkedik. Nappali szoba egy kertvárosi otthonban. Sabina – szalmaszőke, agyonrúzsosított nő – hátul középen az ablaknál áll, tollseprű a hóna alatt

SABINA Ajjajaj! Már hat óra, és még most sincs itthon az úr! Jaj, istenkém, csak baj ne érje., ~~mi-
kor átjön a Hudson folyón. Mert ha valami történik vele, vigasztalanok leszünk, és biz-
tosan nem is maradhatunk ezen a finom környéken, költözhetünk olcsóbb helyre. A jó
ég tudja, mi lesz velünk.~~ Augusztus közepe, de ilyen szörnyű hideg télen se volt. Egy-
szerűen dermesztő. A kutya is ráfagy a járdára! Ki hallott ilyet? Senki. Én már meg se
lepődöm. Az egész világ tótágast áll. Csoda, hogy nem omlott rég fejünkre a ház!

*A jobb oldali fal egy része bizonytalanul előredől a színpad fölé. Sabina nyugtalanul nézi. A fal las-
san visszahúzódik*

Minden este így reszketünk, hogy épségben hazajut-e az úr, és hoz-e valami ennivalót.
Nagy igazság, hogy életed delén túljársz halálod útjának felén.

*A díszlet egy darabja fölrepül a zsinórpadlásra. Sabinának eláll a szava a meglepetéstől, majd vál-
lat von, és hozzálát, hogy leporolja Mr. Antrobus székét*

Mr. Antrobus persze áldott jó ember, kitűnő férj és családtya, az egyház oszlopa; min-
dig csak az emberiség javával törődik. Persze még ma is minden izma görcsbe rándul,
ha rendőrt lát – pedig szerintem bizonyos dolgokat jobb nem hánytorgatni; hiszen embe-
rek vagyunk ... Hát nem? (*Leporolja Mr. Antrobus hintaszékét*) Mrs. Antrobus jó asz-
szony, jobbat keresve se talál az ember. Csak a gyerekeinek él. És a gyerekei kedvéért
azt sem bánná, ha mindnyájan holtan nyúlnánk ki a lába előtt. ~~A kisujját se mozdítaná
értünk, de nem ám. Ha többet akarnak tudni róla, menjenek ki az állatkertbe, és nézze-
nek meg egy nőtény tigris. De jól nézzék meg!~~ Hát a gyerekek ... Na igen, Henry
Antrobus vérbeli, jókötésű amerikai gyerek. Mostanában fejezi be a középiskolát, ha
egy csöppet megkönnyítik az ábécét. Henry mesterien céloz. El is talál kövel mindent,
akár madárról van szó, akár a bátyjáról ... Jaj! Hát nem kicsúszott a számon! ... Pedig
csak szerencsétlen baleset volt az egész, de alig tudtuk lerázni a nyakunkról a rendőrsé-
get. A lányukat Gladysnek hívják. Jó ember mellett jó asszony lesz belőle, csak a mozi-
vászonról szálljon le az illető, és úgy kérje meg a kezét. Hát ezek Antrobusék! Eddig
nagy nehezen, jól-rosszul átvészeltük a nehéz időket, s ha a dinoszaurusz agyon nem ta-
pos, a sáska le nem kopasztja a kertet, látunk még jobb napokat is – hadd kopogom le
hamar! Valahányszor Antrobuséknak gyerekek születik, azt hiszik, meg kell ugráltatni-
uk az egész világot miatta. Ha pedig meghal egy gyerekük, nekik az világra szóló
gyász eset. ~~Hogy ez mire vezet, arra még nincs felelet.~~ Hát idáig csak eldöcögünk, egy-
szer hopp, másszor kopp –

Az ajtó fölött jobbra egy faldarab felröppen és eltűnik

– és én csak azt mondhatom, sose kutassuk, hogy miért vagy hogyan, addig nyalogassuk
a fagyaltot, amíg van – ez az én filozófiám. Ne felejtjük el, néhány éve hajszál híján él-
tük csak túl a válságot! De ha egyszer még annál is jobban szorul a kapca, hogy akkor
mi lesz velünk? ...

Ez a végszó. Sabina dühösen néz a konyhaajtóra, majd ismétli:

... néhány éve hajszál híján éltük csak túl a válságot! De ha egyszer még annál is jobban
szorul a kapca, hogy akkor mi lesz velünk? ... (*Idegesen kikandikál a jobb oldali fal ré-
sén, aztán az ablakhoz lép, és előlről kezdi a jelenetet*) Ajjajaj! Már hat óra, és még
most sincs itthon az úr! Jaj, istenkém, csak baj ne érje., ~~mikor átjön a Hudson folyón.~~
Augusztus közepe, de ilyen szörnyű hideg télen se volt. Egyszerűen dermesztő. A kutya

a járdához fagy! És ha még jobban szorul a kapca, hogy akkor mi lesz velünk? ...

MR. FITZPATRICK *(a színen kívül)* Találjon már ki valamit! Mért nem rögtönöz!

SABINA Hát ... ööö ... ez csakugyan szép kis amerikai otthon ... és ööö ... itt mindenki nagyon boldog ... és ööö ... *(Hirtelen abbahagyja a játékot, és méltatlankodva előrejön)* Ilyen darabban nem tudok egy büdös szót se rögtönözni. És nem is bánom, hogy nem tudok. Utálom az egészset. Gyűlölöm minden sorát! Különb is, ami engem illet, egy szót sem értek az egészsből. A sok zűr, amin az emberiség átment – szép kis téma, mondhatom! Közben pedig az a kelekótya író még abban sem tudja elhatározni magát, hogy hol vagyunk: annak idején a barlangban, vagy itt, most, New Jerseyben?

Hát ilyen az egész, elejétől végig!

Hogy miért nem játszhatunk olyan darabokat, mint azelőtt? Mint az *Szívem csücske* Egy, kettő, három, a *Csak ne vess* Jakab és az ura vagy *A-denevér!* *Az Ibolya!* Amin jól mulat a közönség, és tanulság is van benne! Utálom ezt a szerződést! Csak ne fogadtam volna el! De kénytelen voltam. ~~Két éve kuksoltam már otthon. Üres tea és naponta egyetlen árva szendvics mellett vártam, mikor virrad a színházra jobb világ.~~ És most nézzenek rám: én – én, aki játszottam *az Esőa Gézagyerekek-et*, és *A Wimpole Street-i Barretteká Cseresznyés kert-et* és *Az elnök hitvesé-t!*

MR. FITZPATRICK *(kidugja fejét a színpalak közül)* Miss Somerset! Miss Somerset!

SABINA Ugyan, mit izgatom magam! Kit érdekel száz év múlva ez az egész? *(Hangosan)* Hajszál híján éltük csak túl a válságot – ez véletlenül igaz! De ha egyszer még annál is jobban szorul a kapca, hogy akkor mi lesz velünk? ...

1.3

Belép Mrs. Antrobus

MAGGIE Sabina, nem vigyáztál a tűzre, kialudt!

SABINA *(tajtékozva)* Ej-a-kutyafáját, már-azt-se-tudom-hol-áll-afejem; az-ember-legjobb-ha-felakasztja-magát-ebben-a-bolondokházában ...

MAGGIE Nem törődtél a tűzzel, kialudt. Egész évben nem volt ilyen hideg, mint most, augusztus közepén, de felőled nyugodtan kialhat a tűz.

SABINA Hallja, Mrs. Antrobus, a legszívesebben felmondanék mindjárt, két hét, aztán már itt se vagyok. Magamfajta lány kap jobb helyet is, ahol fűtik az egész házat, mert telik rá az uraknak, és nem az a szegény lány felelős mindenért. És ahol nincs gyerek, Mrs. Antrobus, mert higgye el, a gyerek olyan öröm, amit csak a szülő bír ki ... ~~Máshová megyek, ahol az úr a sötét folyosón nem csipkedi meg a jóra való leányt, mert annak is van önérzete. Nem akarok személyeskedni, és senkit se vádolok.~~ Na. Hát akkor megtörtént a felmondás, Mrs. Antrobus. Remélem, megértettük egymást!

MAGGIE Szóval nem törődtél a tűzzel. És a mammutot legalább megfejtet?

SABINA Egy szót sem értek ebből a darabból! – Igen, megfejttem a mammutot.

MAGGIE Mr. Antrobus nemsokára megjön, és még se ebédünk, se tűzünk. Menj át a szomszédba, és kérj egy kis parazsat.

SABINA De Mrs. Antrobus! Mi jut az eszébe? Megvesz útközben az isten hidege! Hiszen most keményebb az idő, mint januárban! A kutya is ráfagy a járdára! Belepusztulok!

MAGGIE Jó, akkor megyek én.

SABINA *(egyre izgatottabb, szinte önkívületben előrejön, és térdre esik)* Sose látjuk többet! És ha nincs itt, elpusztulunk mi is! Ugyan, ki tudja, hogy Mr. Antrobus hazaér-e? Hát ha maga elmegy, én azon nyomban felakasztom magam!

MAGGIE Kelj föl, Sabina!

SABINA Ez így megy minden este. Reszketünk, hogy hazaér-e az úr. Várjuk, hogy elemésszen bennünket az éhség, a fagy, a hőség, vagy megöljenek a rablók. Nem is tudom, minek élünk! Igazán nem tudom. Legjobb volna meghalni! *(Az asztalra borul, arcát a karjába temeti. Minden mondatnál fölneéz, néha kezét is az égnek emeli, aztán megint karjára borul)*

MAGGIE Ez bizony így megy! Te mindig föladed a harcot, Sabina. És káromsz, hogy „így meghalok, úgy meghalok”. De nem kell más, csak egy új kalap, egy adag fagyalt vagy egy mozijegy – és máris elfelejtetted, hogy halál is van a világon.

SABINA Mit érdeklí magát, hogy mi élünk-e vagy halunk? Nem létezik más, csak a két kölyke. Azt se bánná, ha mindnyájan holtan nyúlnánk ki a lába előtt, csak a gyerekeinek meg ne görbüljön egy haja szála se.

MAGGIE Hát az meglehet.

SABINA Pedig törődnek is azok magával? ~~Csak ők, ők nekik legyen meg mindenük másra sines gondjuk!~~ *(Élesen)* Kiröhögik a háta mögött. Nekem beszélhet: szégyellik magát! ~~Játsszák a nagyot, mintha nem is a maga gyerekei volnának.~~ Hát sok köszönet ~~egyikben sines!~~ ~~nincs bennük!~~

MAGGIE Nem is várok tőlük köszönetet.

SABINA No és Mr. Antrobus? Őt talán jobban megérti? Vagy valamicskét abból, amin dolgozik, amiért annyit emészt magát: hogy fölatalálja az ábécét, az egyszeregyet! Ha új találmányon töri szegény a fejét, maga csak gáncsoskodni tud.

MAGGIE Hallgass, Sabina, kár minden szóért. Úgy ismerlek, mint a tenyeremet. Mikor Mr. Antrobus elrabolt téged a híres szabin dombjairól, arra ment az egész, hogy engem pukkasszon vele. Kellett neki a csinos pofácskád is, persze, de főleg az, hogy nekem törhessen borsot az orrom alá. Így lettél te az új felesége. Igaz vagy nem igaz? ~~Más gondod se volt évekig, mint hogy henteregi egész nap az ágyban, és kezeden lábadon a körmöd fényesítsd. Kifésült hajad kócára nagyot fújtál, hogy fölrepüljön a mennyezetig.~~ Én meg moshattam a bugyidat, és főzhettem neked a becsinált leveskét. Gyereket szültem, és két fájás közt is a te arckrémedet köpültem. De mindig tudtam, hogy ez nem marad így. És igazam lett.

SABINA Hát az ábécé? Azt sohase csinálta volna meg nélkülem az úr. Nézze, nem szívesen mondok ilyet, Mrs. Antrobus, de maga nem valami szép, honnét tudhatná, mire képes a férfi, ha egy kicsit nekidurálja magát. Nem szívesen mondok ilyet, Mrs. Antrobus, de maga igazán nem szép. Nem bizony. Isten az atyám, hogy nem az!

MAGGIE Vége a pünkösdi királyságnak – lecsúsztal a konyhába. És ott? Még arra se vagy jó, hogy a tűzre vigyázz! Nem csodálom, hogy neked egyszerűbb csak úgy ukmukfukk meghalni. ~~Persze. Olvasni, írni meg az ujjunkon számolni, az mind szép – de ki tartja össze azt az otthont, ha nem én?!...~~ Na, nézze meg az ember azt a dinoszauruszt, már megint beszabadult a kertbe. Huss! Eridj innét! Nem mész?!

DINOSZAURUSZ *(bedugja fejét az ablakon)* Hideg van!

MAGGIE Takarodj a helyedre! Mars a ház mögé!

DINOSZAURUSZ Hideg van! *(Eltűnik)*

Mrs. Antrobus nyugodtan kimegy. Sabina lassan fölemeli a fejét, és a közönséghez beszél. A középső fal közepe fölemelkedik, egy kicsit megáll, aztán a zsinórpadról elűnik

SABINA Most, hogy közönség előtt játszuk, valamivel én is többet értek belőle. De azért szörnyű! Sose lesz már tizenegy óra! Nem bírom megint végigkínlódni ezt az egész darabot.

abálni kezd

Mrs. Antrobus! Jaj, segítség! Idegen férfi tör be a házba! Már itt is van, jaj, segítség!

Mrs. Antrobus riadtan, de határozottan lép be

MAGGIE ~~Segíts hát te is! Mozogj!~~

A bejáratot bútorokkal eltorlaszolják

Ki az? Mit akar?

SÜRGÖNYHORDÓ Sürgőnyt hoztam Mrs. Antrobusnak! A férje küldte a városból.

SABINA Nem igaz! Hazudik! Így akar lépre csalni!

MAGGIE Dehogy! Megismerem a hangját. Kinyithatjuk.

Belép a sürgönyhordó fiú. Tizenkét éves. Egyenruhát hord. A dinoszaurusz és a mammut becsúszik mellette a szobába, és a jobb sarokba húzódik

Bocsánat, hogy megvárattuk, de tudja, vigyáznunk kell. (Az állatokhoz) Na, mi lesz? Ígértek, hogy békén maradtok?

Bólintanak

Megkaptátok a vacsorát?

Bólintanak

És bent akartok maradni?

Bólintanak

Fiatalember, van tűz magánál? Akkor gyújtson be, legyen szíves!

A fiú bólint, gyújtósfélét vesz elő, letérdel a rivalda közepén, a képzeletbeli kandalló elé. Csönd

Mit szólnak az emberek ehhez a hideghez?

A fiú bizonytalanul vállat von

Sabina, ~~fogd ezt a darab fát, és~~ gyújts be a konyhába is!

SABINA Szóval ahogy mondtam, Mrs. Antrobus. Két hét. Ez a törvény. Remélem, megértettük egymást. (*Kimegy*)

MAGGIE Mit szól ehhez a hideghez?

SÜRGÖNYHORDÓ (*lesütött szemmel*) Én persze semmit se tudok ... de azt mondják, jégfal vonul egyre lejjebb észak felől, legalábbis így beszélnek. ~~Bostonba már nem lehet táviratozni, és Hartfordban a zongorákat is eltüzelik ... Mindent elsöpör maga előtt, templomot, postahivatalt, városházát, mindent. Én magam Brooklynban lakom.~~

MAGGIE Na és csinálnak valamit az emberek?

SÜRGÖNYHORDÓ Hát ... ööö ... a legtöbbje csak beszél. És úgy tesz, mintha február volna. ~~Sok délnek igyekeznek, hemzseg az országút tőlük. De öregekkel és gyerekekkel nem jutnak messze ilyen hidegben.~~

MAGGIE Mi az a távirat, amit hozott?

SÜRGÖNYHORDÓ (*ujja hegyét a homlokára nyomja*) Egy pillanat! Mindjárt eszembe jut.

Az állatok elősompordálnak a sarokból, és szaglásszák a fiút. Aztán egyszerre fölágaskodnak jobbról-balról, és úgy fogják kétfelől a csípőjét, mint a címertartó oroszlánok

A táviratot a Murray-domb továbbította az Egyetemi Magaslatra. Az Egyetem füstjelekkel küldte tovább Staten Islandre. Staten Island lámpással adta át New Jerseybe,

Plainfieldnek. Amit Isten jókedvében teremtett vala. *(Megköszörüli a torkát)* „Mrs. Antrobusnak, Excelsior, New Jersey. Drága feleségem, egy órát késtem. Hivatali elfoglaltság. Gyerekeket ne féltsd, nem fáznak meg, fűts jól nekik. Elégethetsz mindent, csak a Shakespeare-t ne.”

Szünet

MAGGIE Férfibolondság! Tudja jól, hogy inkább tíz Shakespeare-t is elégetek, mint hogy bármelyik kölyköm náthás legyen. Na, hogy van tovább?

Sabina belép

SÜRGÖNYHORDÓ „Mai nagy fölfedezésem: elválasztottam az m-et az n-től.”

SABINA Én tudom, mi az! Az ábécé, bizony! Nincs okosabb ember, mint Mr. Antrobus! Mert ha egyszer megvan az ábécé, akkor ismerni fogjuk a jövőt is, és mindent!

SÜRGÖNYHORDÓ Most tessék ide figyelni: „Tízszer tíz az száz pontosvessző beláthatatlan következmények.” *(Lesi a hatást)*

MAGGIE A föld jéggé fagy, és neki nincs jobb dolga, mint hogy új számokat találjon ki!

SÜRGÖNYHORDÓ Így is van, Mrs. Antrobus. A hivatalban is azt mondta a főnök: még néhány ilyen fölfedezés, aztán már nyugodtan megfagyhatunk.

MAGGIE Van még valami?

SÜRGÖNYHORDÓ A ... a végét nem tudom egészen jól. *(Megköszörüli a torkát, és énekel)* „Boldog ház'ss'gi év'rdulót, Boldog évfordulót!”

Az állatok lelkes üvöltözésbe fognak. Sabina ujjongva visítja el magát

MAGGIE Dolly! Frederick! Csönd legyen!

SÜRGÖNYHORDÓ *(túlkiabálja a zsvajt)* „Boldog év-f'r-du-lót, É-va! Boldog ház'ss'gi év'rdulót.”

MAGGIE Ez is benne van a sürgönyben? Hát már zenével megy a távirat is?

A fiú bólint

A Földnek elment a józan esze. Igazán nem csoda, ha ezután a Nap is kihül.

SABINA Mrs. Antrobus, visszavonom a felmondást. Mrs. Antrobus, én nem megyek el olyan házból, ahová ilyen érdekes táviratok érkeznek, és bocsánatot kérek mindenért, amit mondtam. Szégyellem magam.

MAGGIE Fiatalember, szívesen adnék valamit a fáradságáért, de Mr. Antrobus nincs itthon, és se pénz, se élelem nincs a házban.

SÜRGÖNYHORDÓ Mrs. Antrobus ... nem szeretnék anyagiasnak látszani ... de ...

MAGGIE Na, mit szeretne?

SÜRGÖNYHORDÓ Nem akadna egy fölösleges tű a háznál? Tetszik tudni, a feleségem ... mindig azon jár az esze ... ha egy tűje volna! Majd eleped érte!

SABINA *(metsző hangon)* Tű? Hiszen nekünk is csak kettő van, Mrs. Antrobus! Nagyon jól tudja, hogy az egész házban nincs több, csak két nyomorult tű!

MAGGIE *(végigméri Sabinát, és kivesz egy tűt a gallérből)* Tessék, erre nincs szükségem.

SÜRGÖNYHORDÓ *(lesütött szemmel)* Köszönöm, Mrs. Antrobus.

~~És kérdezhetnék még valamit? Van két fiam. Tessék mondani, ha még nagyobb lesz a hideg, mit esináljak?~~

~~SABINA~~ Jaj, bizony elpusztulunk mindannyian! De el ám! Mind egy szálig! Ilyen hideget augusztusban! Hát ha ez nem a világ vége?!...

Csend

~~MAGGIE~~ Magam se tudom. Hát egyáltalán tehet valamit ilyenkor az ember? Fűtsön, ahogy csak tud. És ne mutassa sem a feleségének, sem a gyermekeinek, hogy maga is fél.

~~SÜRGÖNYHORDÓ~~ Megértettem, Mrs. Antrobus ... Köszönöm. Már indulok is ... Jaj, majd elfelejtem! Hiszen volt még egy mondat a sürgönyben: „Háromszoros éljen! Új találmányom: a kerék!”

MAGGIE A kerék? Mi az, hogy kerék?

SÜRGÖNYHORDÓ Fogalmam sincs róla. De így szólt a sürgöny. Ezt a jelet adták le. Hát akkor **kezit csókolom.**

Az asszonyok az ajtóig kísérik. Elbúcsúznak tőle, és biztatják, hogy fűtsön, ahogy csak tud

1.5

SABINA *(kötényét a szeméhez emeli, és bög)* Jaj, úgy látszik, minden jóképű férfi nős már ezen a világon! Érthetetlen! *(Kimegy)*

MAGGIE *(gondterhelten az állatokhoz)* Hallottatok már ilyen hidegről augusztusban?

Az állatok rázzák a fejüket

Tudtok valami okosat?

Rázzák a fejüket. Mrs. Antrobus összébb húzza a kendőjét, a bejárathoz lép, egy ujjnyi rést nyit az ajtón, és kikiált

Gyerekek! Henry, Gladys! Azonnal gyertek be a melegre! ~~Nem, szó se lehet róla!~~ Ha anyátok mond valamit, nincs kifogás! Henry, Henry! Teszed le azt a követ! Tudod, a múltkor is ...

Visítás

Henry!!! Azonnal leteszed a követ! Hallottad? Gladys! Hozd rendbe a ruhád. Ilyen nagylány, és mindig figyelmeztetni kell!

A gyerekek beviharzanak, és odarohannak a tűzhöz. Lerángatják téli holmijukat, és egy csomóban a padlóra dobják

GLADYS Mama, éhes vagyok! Mama, miért van olyan hideg?

HENRY *(ugyanakkor)* Mama, miért nem esik a hó? Mama, mikor lesz vacsora? De kár, hogy nem havazik! Úgy szeretnék hógolyózni!

GLADYS Te mama, képzeld! Olyan hideg van, hogy egy percig se bírtam volna már tovább!

MAGGIE Üljetek le szépen, mind a ketten. Beszédem van veletek. *(Odahúz egy párnát, és középpütt, közvetlenül a zenekar fölött, a képletes tűz elé telepszik)*

A gyerekek elnyúlnak a földön, fejüket az ölébe hajtják. Raffaellói tabló. Az állatok kétfelől helyezkednek el, és tökéletessé teszik a háromszöget.

Ez csak amolyan hideghullám. Na, figyeljetek ide! Szeretném, hogy ma, amikor apátok hazajön, különösen jók lennétek. ~~Nehéz napja volt a hivatalban, és nem biztos, de lehet, hogy rajta lesz az ötpere.~~ Most érkezett épp távirat tőle. Csupa jókedv, csupa lelkesedés. De tudjátok, mi ez nála. Egy pillanat, és a másik végletbe esik. Ismeritek. *(Felsikolt)* Henry! Henry! Hányszor mondjam, hogy fésüld a homlokodba a hajad! Tudod, hogy el kell takarnod azt a forradást! Mert elég, ha ránéz apád, és már nem bírunk vele! Tombol! Meg akar halni! *(Kétségbeesése csak egy percig tart. Egyszerre összeszedi magát, megnyálazza a köténye sarkát, és erősen dörgölni kezdi a fiú homlokát)* Emeld föl a fe-

jed! Ne mocorogj! Jaj, istenkém, néha már azt hiszem, nem is látszik – és egyszerre csak itt van megint: éppolyan vörös, mint azelőtt.

HENRY Mama, az iskolában ma két tanár megint a régi nevemen szólított föl. Mindig elfelejtik. Írhatnál az igazgatónak. Mondja meg nekik, hogy megváltozott a nevem. Képzeld, az egész osztály előtt azt mondták nekem, hogy Káin.

MAGGIE *(kezeit a fiú szájára tapasztja, de már későn. Rekedt hangon)* Ki ne mondd! *(Lázás izgalmossal dörgöli tovább a fiú homlokát)* Ha jó leszel, majd elfelejtik. Te Henry, de ugye ma ... nem dobtál meg senkit ... ugye, fiacskám?

HENRY Á! ... De-e-ehogy!

MAGGIE *(még mindig serény munkában. Nem néz Gladysre)* És Gladys, szeretném, ha különösen kedves volnál ma apádhoz. Tudod, hogy szólít, ha jó vagy: „Angyalkám, csillagom.” Hozd szépen rendbe a ruhádat! És beszélj halkán, kedvesen! Te! Mi ez a ronda vörösség a képeden? *(Képen törüli)* Pfuj, te utálatos, nem szégyelled magad? *(Felháborodottan és kétségbeesve áll fel. Indulata valódi, ha nem is tart sokáig)* Takarodjatok innen! Mind a kettő! Bár sose láttalak volna, egyiket se! Hát csak jöjjön a hideg! Mert ez kibíráhatatlan! Nem bírom tovább! *(Kifelé indul)*

GLADYS *(szipog)* Igazán, mama. Én vagyok az egyetlen az egész iskolában ...

MAGGIE *(fölsikolt)* Hallgass! Torkig vagyok veled! ... Sabina! Sabina! ... Az apja őrjöng, ha festéket lát rajta! Mert azt hiszi, hogy az ő lánya nem olyan, mint a többi. Hát meg akarod ölni? Hiszen belehal, ha benned is csalódik! ... Sabina!

1.6 *Sabina belép*

SABINA Tessék, Mrs. Antrobus!

MAGGIE Vidd ki ezt a lányt a konyhába, és csutakold le az arcát a súrolókefével!

GEORGE *(kintről üvöltve énekel)* „Én elmentem a vásárra Schneider Fánival ...”

Az állatok megkergülnek, és bömbölve futkároznak körül a szobában. Sabina az ablakhoz viharzik

MAGGIE Sabina, mi ez a lárma odakint?

SABINA Egy részeg csavargó. Micsoda óriás! Az ágyunkban fojt meg mindnyájunkat, esküszöm!

MAGGIE **Gyorsan! Segítsetek! Mind! Hamar!**

Megint minden bútort az ajtó felé tolnak. Mr. Antrobus ököllel veri az ajtót, és üvölt

Ki az? Mit akar? ... Sabina, van forró vizünk? Ki az?

GEORGE Te csámpás tevé! Te disznófejű, te! Nyitod ki az ajtót?!

MAGGIE Hála a jó Istennek! Apátok az! ... Egy pillanat, George! ... ~~Sabina, húzd félre a bútort!~~
~~Gyorsan! Te meg,~~ Gladys, gyere ide, hadd törlöm le azt a ronda kis képed!

GEORGE Te kecskébe oltott vén szuka! Összetöröm a csontod! Beengedj azonnal, vagy szétrúgom a házat!

MAGGIE Egy pillanat, George! Baj van a zárral.

GEORGE Nyissatok ajtót, mert kitaposom a beleteket! Falhoz kenem az egész társaságot, hogy az ördög se vakarja le!

MAGGIE Most már nyithatod, Sabina. Készen vagyok.

Az ajtó kivágódik. Csönd. Mr. Antrobus – olyan az arca, mint valami operettrendőrnek – ott áll, kucsmával a fején, pokrócba burkolózva. Karjában egész rakományra való csomagot cipel, közte egy kőkereket is. Fél kezében himbálózó vasutas lámpát tart. Örömrivalgásban tör ki

GEORGE Szerencsés jó estét az egész lóköttő bandának!

Megkönnyebbült nevetés. Könnyek. Ugrabugrálás. Az állatok fickándoznak. Antrobus leszórja a csomagjait a padlóra. Utánadobja a kucsmát is meg a pokrócot is. Heroikus ölelkezés. Emberek és állatok vadforgataga, Sabinát is beleértve

Én úgy érzem magam, mint akit kopasztanak, akit szurokban főznek, ha nem fogadtok itthon szívesen ... Na jól van, jól, Maggie, öreg bugyor! Mi újság, derék madárijesztőm? ... Sabina öreg csalétek, fületlen fazék ... És a gyerekek? Az én büdös kis kölköcskéim? Ezek hogy viselkedtek?

GLADYS Papa, papa, papa, papa, papa!

GEORGE Jók voltak, Maggie?

MAGGIE Hát meg kell hagyni, ma olyan jók voltak, mint az angyalok. Rájuk se kellett szólnom. Nem is tudom, mi van velük.

GEORGE *(letérdel Gladys elé)* Apja menyétkéje, hm? ... ~~Sabina, nesze, az ennivaló ...~~ Te kis pocokom, te!

GLADYS *(átkarolja az apja nyakát)* Apa, te mindig csak bántasz engem.

GEORGE No és Henry? Remélem, nem csináltál semmi szamárságot?

HENRY Nem, papa.

GEORGE *(harsogva)* Azért! Azért! ... Fogadok, hogy Sabina megint elhanyagolta a tüzet.

SABINA Ma délután felmondtam, Mr. Antrobus. Két hét múlva megyek. Nagyon sajnálom, de távozom.

GEORGE *(harsány hangon)* Jó, mehatsz nyugodtan. Legföljebb megfagysz. Na, mi lesz, mi lesz, főzd azt a vacsorát!

SABINA Két hét a felmondás. Ez a törvény. *(Kimegy)*

GEORGE Megkaptad a sürgönyt?

MAGGIE Meg. Mi az a kerék?

Antrobus a kerékre mutat. Henry körülgöngyösi a padlón. Kapkodó, fojtott szóváltás

Mit jelentsen ez a hideg? Megfagyunk!

GEORGE Ne a gyerekek előtt!

MAGGIE Mit csináljunk? Maradjunk? Meneküljünk?

GEORGE Mondom, hogy ne a gyerekek előtt!!! *(Henrynek olyan pofont ad, hogy csak úgy csattan)*

HENRY Papa, miért bántasz?

GEORGE Azért, hogy emlékezz a mai napra! Hogy sose felejtse el! Ezt a nagy napot, mikor elkészült az ábécé, és amikor rájöttünk, hogy a sok száznak – a száz meg száz meg száznak – sosincs vége. Ma aztán kemény napom volt a hivatalban! Nézd ezt a kereket, Maggie – ezt is ma találtam föl. Érdeemes megnézni. Itt a jutalom a sok lótás-futásért!

MAGGIE Hogyhogy?

GEORGE *(ül a párnán, és a tűzbe bámul. Elfogódottan)* Tudod, Maggie, most vagyunk fönt a hülámhegy tetején. Itt már nincs sok tennivaló. Megérkeztünk!

MAGGIE *(éles hangja elűzi a férfi ábrándjait)* No és a jég?

GEORGE A jég!

HENRY (a keréssel játszik) Papa, ~~szerelehetnél~~ ~~rászerelehetnéd~~ ~~rá~~ egy ~~széket~~ ~~cipőre~~.

GEORGE (eltűnődik rajta) Hát igen ... Ami hátravan még, azzal már akármelyik fajankó elpepecselhet – de a gondolat csak az enyém.

MAGGIE Menjetek ki a konyhába, gyerekek! Négyszemközt akarok beszélni apátokkal.

1.7

~~A gyerekek kimennek. Antrobus a szőnyeg oldalán, hátul a karosszékebe telepszik. Ölébe veszi az aranyhalas medencét. Lejjebb húzza a kanári kalitkáját, hogy egy magasságban legyen az arcával. A két állat fölteszi manesát a szék karfájára. Mrs. Antrobus úgy helyezkedik el szemben, mint valami bíró~~

Nos?

GEORGE (kurtán) Hát hideg van. Hogy mi lesz, he?! (Köhög, krákog) Te mit gondolsz, Maggie?

MAGGIE Annyit én is tudok, hogy hideg van.

~~GEORGE (a kanárihoz beszél) Nem szórjuk ki a napraforgó magoeskát, igaz-e? És nem éneklünk lámpaoltás után! Megértetted?~~

~~MAGGIE Hát e~~ Csak nem akarsz megvárni, míg halálra fagy az egész család? Valamit csak kitálalsz! Máris mehetnénk. Esetleg az állatok hátán.

GEORGE Az állatokban azt szeretem, hogy nem beszélnek annyit.

MAMMUT Hideg van.

GEORGE Hm, hm, hm! Ide figyelj! Éjfélre mindannyian jéggé fagynánk. Az út teli emberrel, és a lábuk minden lépésnél szinte odafagy a földhöz. ~~A fű még itt, a kiskertben is szúr, mint az acél – erről jut eszembe, hoztam neked egy tüt. Tudod, mi lett azokkal, akik arra fönt laknak, észak felé? Megfagytak ... eltiporta őket ...~~

MAGGIE És ez vár ránk is? Felelsz vagy nem?

GEORGE Nem tudom. Semmit se tudok. ~~Van, aki azt mondja, lassul a jég. Mások szerint meg is állt. De a~~ Nap egyre hűl! ~~M~~, de mit csinálhatok én? Legföljebb elégetünk mindent a házban, aztán a kerítést meg a pajtát is. Hadd égjen a tűz. Mert ha kialszik, végünk.

MAGGIE Na látod, ezzel kezdheted volna!

Mrs. Antrobus éppen kifelé indul, mikor meglátja két menekültet a Doktort, két férfit, amint feltűnnek a szőnyeg hátsó falánál, és mindjárt mások is csatlakoznak hozzájuk

~~MENEKÜLTEK~~ **DOKTOR** Mr. Antrobus! Mr. Antrobus! Mr. Antrobus!

MAGGIE Mi az? Neked kiabálnak?

GEORGE (rossz lelkiismerettel, torkát köszörülve) Hm, hadd lássuk csak!

~~Két menekült~~ jelennek meg az ablakban

~~ELSŐ MENEKÜLT~~ **DOKTOR** Hadd melengessük meg egy kicsit a kezünket, Mr. Antrobus. Nagyon hideg van. ~~MÁSODIK MENEKÜLT~~ Kedves Mr. Antrobus, nem adna egy kis kenyeret vagy másvalamit?

Csend. A menekültek alázatosan várnak. Mr. Antrobus úgy áll a helyén, mint akinek gyökeret vert a lába. Egyszerre csak kopogtatás hallatszik. Utána egy másik, gyors, apró koppantásokkal

MAGGIE Miféle népség ez? Mind idegyűlik a kiskertbe. Mit akarnak itt?

SABINA (belép) Mrs. Antrobus! Csavargók zörgetnek a hátsó ajtón.

MAGGIE George! Mondd meg nekik, hogy szedjék az irhájukat! De azonnal! Én majd a hátsó ajtóval küldöm el őket. Sabina, te kijössz velem! (Határozott léptekkel kimegy)

GEORGE Sabina! Várj csak! Mondani akarok valamit! *(Az ajtóhoz lép, keskeny rést nyit rajta és kiszól)* Hölgyeim és uraim! Csak néhány percnyi türelmet kérek. Minden a legnagyobb rendben ... És amíg várnak, legyenek szívesek, húzzanak ki mindannyian egy-egy karót a kerítésből. Kell a tűzre. Azonnal kész a kávé meg a szendvics.

Sabina a férfi válla fölött kinéz az ajtón, és felsikoltva, nyújtott karral mutat kifelé

SABINA Mr. Antrobus! Mi az ott? Mi az a nagy fehérség? Jaj, Mr. Antrobus, jön a JÉG! A JÉG!

GEORGE Eredj ki, Sabina, a konyhába, és főzz jó sok kávé. Egy egész csöbörre valót.

SABINA Csöbörre valót?!

GEORGE *(megfelelő mozdulattal)* És szendvicset is csinálj ... ekkora rakást, ni.

1.8 **SABINA** De ...*(Hirtelen kiesik a szerepéből, és mint Miss Somerset szólal meg, meglepetten)* Ahá, most már értem, mire céloz itt ez a darab! Szóval ezért menekültek! *(Végigmegy a színpadon, és a proscénium felé tart)* Hát én ezt akkor se bírom! Egyszerűen nem bírom! *(Nekidől a proscéniumnak, és kitör belőle a sírás)*

GEORGE Miss Somerset!

MR. FITZPATRICK HANGJA Miss Somerset!

SABINA *(energikusan a közönséghez)* Hölgyeim és uraim! Ne vegyék ezt a darabot komolyan! Nem lesz világvége. Úgyis tudják. Túlzás az egész! A legtöbb embernek elég az enniválója, és fedél is van a feje fölött. Senki se hal éhen – füvet vagy mit még mindig ehetünk. Ez az egész jég-ügy – ugyan, kérem, régi dolog ez, ősrégi. És azok különben is vademberek voltak még. Azt se tudták, mi fán terem a gyermeki és szülői szeretet – nem úgy, kérem, mint mi.

GEORGE és a **MR. FITZPATRICK** Miss Somerset!

Megint kopognak

SABINA Jó, jó. Mondom a szerepem, de a darab nem érdekel.

Mrs. Antrobus lép be. Sabina, mielőtt kimegy, hirtelen még egyszer a közönséghez fordul

És szívből ajánlom, magukat se érdekelje! *(Kimegy)*

MAGGIE George, ezek a csavargók az állítják, hogy te hívtad ide őket. Hát mi lesz itt tulajdonképpen?

1.9 *Kopognak*

GEORGE Tudod ... izé ... néhány barátom ... ööö ... épp az úton találkoztam velük. Nagyon derék és ... izé ... nagyon hasznos emberek.

MAGGIE *(hátát az ajtónak veti)* Márpedig ide nem hívod be őket! Mert hozzánk, George, másképp nem teszi be senki a lábát, mint a holttestemen át!

GEORGE Na, várj csak, Maggie. Van kint egy doktor. Orvosra mindig szükség lehet a háznál. Gondolj csak rá, hány gyerekünk halt meg, ki ebben, ki abban. Sose tudjuk, mikor dugul el valamelyik gyerek torka. ~~Amit mi ketten láttunk ... (A torkába dugja az ujját, és a diftériát utánozza)~~

MAGGIE Jó. Az az egy bejöhét. A doktor. De a többi menjen a dolgára!

GEORGE Te Maggie, van köztük egy öregember is, a legjobb barátom ...

MAGGIE Kár minden szóért.

GEORGE Tulajdonképpen ő kezdte meg az ábécét.

MAGGIE Tőlem akár fölfordulhat. Mert olvasás meg írás nélkül elleszünk. De ennivaló nélkül nem.

GEORGE Hát akkor csak jöjjön a jég! A kávédat pedig megihatod magad! Nekem se kell, ha nem kaphatnak belőle a barátaim is.

MAGGIE Ne ordíts! Ki vár még odakint, hogy kitúrjon bennünket a tulajdon házunkból?

GEORGE Tudod, ott az az ember ... aki a törvényeket csinálja. Mózes, a bíró!

MAGGIE Bírókra, most? Semmi szükség!

GEORGE És ha egyszer olvadni kezd a jég? ... És mi szerencsésen megússzuk? Fel tudjuk nevelni segítség nélkül Henryt? Mit értünk el eddig?

MAGGIE És azok a vén szipirtyók?

GEORGE (*köhög*) A városban lakik kilenc nővér. Azok közül van itt három-négy ... Zenetanárfélék ... az egyik szaval, a másik meg ...

MAGGIE Hát ez már mindennek a teteje! Még egy dalitársulat is! Na, ebből nekem elég! Válassz! Élet vagy halál! Mert ha azt akarod, hogy a szemed láttára vesszenek éhen a gyerekeid ...

GEORGE (*szelíden*) Igénytelen népek mind. Az éhezést megszokták, és elalusznak akár a padlón is. De gondolkodj egy kicsit, Maggie! Ki van a házban más, mint Sabina? Sabina az élő kétségbeesés! Kiben tudja ő tartani a lelket? Senkiben! De azok, Maggie, azok sosem adják föl a harcot. Mert hiszik, hogy az örökkévalóságnak élnek, és annak dolgoznak.

MAGGIE (*lassan előrejön a szoba közepéig*) Hát jó, engedd be őket! Engedd be, na! Te vagy itt a gazda. (*Halkan*) De az állatoknak menniük kell. Ami sok, az sok. Hamarosan úgyis akkorára nőnek, hogy kibökik a falat. Azokat vidd!

1.10

GEORGE (*szomorúan*) Jó! A dinoszauruszt és a mammutot! ... Gyere, bébi, gyere, Frederick! Sé-tálunk egyet. Jól van, derék gyerekek vagytok.

DINOSZAURUSZ Hideg van!

GEORGE Igen, finom, friss a levegő odakint. Üdítően friss.

(*Kinyitja az ajtót, és az állatok kimennek. Odainti a barátait*)

A menekültek tipikus öreg munkanélküliek a mai New York-i utcáról. Mózes bíró kerek kis sapkát visel a feje búbján. Homérosz gitáros vak koldus. A kopott társaság becsoszog. Alázatosan, várakozóan álldogálnak. Antrobus bemutatja őket a feleségének. Az asszony mindegyik felé biccent egyet

Érezzék otthon magukat ... Maggie, **bemutatom a doktort** ... izé ... A kávé azonnal elkészül ... **Professzor úr**, a feleségem ... **És ... a bírót** ... ugye ismered, Maggie, a bíró urat?

Vak öregember kerül eléjük, gitárral a karján

Na és ... **és Homéroszt!** ... Tessék csak befáradni, bíró úr! ... Á, kedves Miss Múza ... itt vannak a nővérei is? Tessék csak, tessék ... **Bemutatom a Múza-hölgyeket. Erika, Tereszke és Melinda önagyságát.**

MAGGIE Örvendek a szerencsének. Tessék ... helyezték magukat kényelembe. Mindjárt elkészül a vacsora. (*Hirtelen kimegy*)

GEORGE Érezzék otthon magukat, kedves barátaim. Azonnal jövök (*Ő is kimegy*)

1.11

A menekültek elfogódottan bámulnak utánuk. Egyszerre csak több hang suttogni kezd: „Homéroszt! Halljuk Homéroszt!” Mindnyájan csatlakoznak a suttogókhoz. Homérosz néhány gitárakkord után szavalni kezd

HOMÉROSZ Andra moj ennepe Músza, polütropon hósza mala pollá. (*Férfiuról szólj nekem, Múzsza, ki sokféle bolygott.*)

Homérosz arcán látni, hogy gondolataiba, emlékeibe merült. A szavak elhalnak az ajkán. A menekültek ugyancsak álmodozó emlékezésbe merülnek. Aztán újabb suttogás támad: „Mózes! Mózes!” Egy idős zsidó szétsimítja szakállát, és drámai hangon szavalja

MÓZES Ánóchí Adonáj, Elo`hechá, aser hócé`tíhá mé`erec Mic`rajim, mibbét avádím. Ló-jihje lachá elohím achérím al-pánáj. Ló-taaszé llachá `feszél vöchol-tömúná, aser bassá majim mi`mmaal, vaaser bá`árec mi`ttáchat, vaaser ba`mmajim mi`ttáchat lá`árec. (*Én vagyok az Örökkévaló, a te Istened, aki kihoztalak téged Egyiptom földjéből, (a) szolgaság házából. Ne legyen(ek) neked más istene(i)d énelöttem. Ne készíts magadnak szobrot, sem semmiféle (kép)mást (arról/azokról,) ami(k) az egekben van(nak) fent, se ami(k) a földön van(nak) lent, se ami(k) a vizekben van(nak) a föld alatt.*)

*A szavak ugyanúgy elhalnak az ajkán, és a menekültek ugyanúgy emlékeikbe merülnek. Némelyik mormol: „Igen, igen.” Ezt a hangulatot az **Antrobus házaspár és Sabina hirtelen megjelenése** szakítja meg. *Szendvieses tálakat és egy esőbőr kávéát hoznak. Sabina megáll, és a vendégekre bámul**

1.12

GEORGE Sabina! Kínáld a szendvieset!

~~**SABINA** Én azt hittem, tisztességes házhoz kerültem, ahová tisztességes vendégek járnak. Mr. Antrobus, kérem, én fölmondok: kétheti felmondás jár, ez a törvény.~~

GEORGE Sabina! Kínáld a szendvieset!

~~**SABINA** Két hét felmondás, ez a törvény.~~

GEORGE Itt van, ni, a törvény! Ez az úr itt maga Mózes!

~~**SABINA** (a szemét mereszti) A tízparancsolat. Brr! (A közönséghez.) Ez a legoesmányabb szöveg, amit színpadon el kellett mondanom. (kimegy)~~

~~**GEORGE** Az lesz a legokosabb, ha nem kínálgatunk, hanem körbeadjuk a szendvieses tálát. Bíró úr, tessék parancsoljon és adja tovább!~~

MAGGIE Hallom, az utakon mozdulni sem lehet.

A VENDÉGEK (*mind buzgón, egyszerre szólalnak meg*) Bizony, asszonyom, képzelheti ... alig tud hová lépni az ember ... csak úgy tapossák egymást ...

Hirtelen csönd támad

MAGGIE Biztosan értik, hogy gondolom ... Szerintem a napfoltok ...

A VENDÉGEK (*megint általános, diszkrét zsongás kezdődik*) Úgy van, Mrs. Antrobus ..., úgy bizony. Magam is ugyanezt mondtam a múltkor.

Hirtelen csönd

GEORGE Én nem hiszem, hogy az egész világ jéggé fagyjon.

Minden szem kíváncsian fordul feléje

Nem, nem hiszem. El tudja képzelni, bíró úr, hogy minden erőfeszítés hiábavaló volna? Mondja, ~~professzor~~ doktor úr, hát lehet az, hogy mindenben tévedtünk?

~~**MAGGIE** Érdekes, de a családunk szerenésére mindkét részről rendkívül erős fizikumú.~~ Kedves doktor úr, nagyon szeretném, ha megismerné a gyermekeimet. Most vacsoráznak éppen. Ha megengedi, majd bemutatom őket.

MÚZSA M. Hány gyermeke van, Mrs. Antrobus?

MRS. ANTROSUS Kettő: egy fiú meg egy lány.

MÓZES (*halkan*) Úgy tudtam, két fia van, Mrs. Antrobus.

MAGGIE (*vak gyötrelmében feláll, előremegy a rivaldáig, halkan*) Ábel, Ábel, fiacskám, fiam, Ábel, fiam, Ábel, Ábel fiam!

A menekültek lassan köréje gyülekeznek. Görög, héber, német és egyéb nyelven vigasztaló szavakat mormolnak. A konyhából éles sikoly hallatszik: Sabina hangja. Mindenki a hang irányába fordul

GEORGE Mi az?

Sabina lép be, csak úgy sistereg belőle a méltatlankodás. Épp kesztyűt húz

SABINA Hallja, Mr. Antrobus – a maguk fia, ez a Henry! Én egy pillanatig se maradok tovább ebben a házban! Ez a fiú nem való tisztességes emberek közé!

MAGGIE Ne locsoj annyit, Sabina. – Bocsánat, mindjárt jövök. (*Nem várja meg a választ, félretolja a lányt, és a konyhába siet*)

SABINA Képzelve, Mr. Antrobus, Henry már megint kövel dobálózik, és ha most meg nem ölte a szomszéd fiút, akkor az én szemem káprázik! Alighogy megette a vacsoráját, kiment játszani. Egyszer csak hallom, hogy verekszenek. Kinézek, hát a tulajdon szememmel látom! Ez már közönséges gyilkosság!

1.13 *A konyhaajtóban Mrs. Antrobus jelenik meg. Eltakarja a mögötte lépkedő Henryt. Mikor az anyja egy kicsit oldalt lép, Henry homlokán nagy, sárgásvörös sebhelyet pillantunk meg. A jegynek K betű alakja van. Mr. Antrobus a fia felé indul. Szünet. Henry suttogva szólal meg.*

HENRY El akarta venni tőlem a kereket. Ő dobott meg először ...

MAGGIE Ugyan, George, gyerekes meggondolatlanság volt csak az egész. Hiszen még olyan fiatal! (*Zokogva kiáltja*) Mindössze négyezer éves!

SABINA És eddig igazán olyan szépen haladt minden!

Csend

Mr. Antrobus visszamegy a tűzhöz

GEORGE Oltsátok el a tüzet! Oltsátok el minden tüzet! (*Hevesen*) Nem csoda, ha még a Nap is kihül. (*Ódaugrik, és taposni kezdi a tüzet*)

MAGGIE Doktor úr! Bíró úr! Segítsenek! ... George, megőrültél?

GEORGE Nem érdemes! Kár életben maradnunk. (*A vendégekhez*) Maguk se törjék magukat. Nem érdemes.

Mrs. Antrobus a férjébe kapaszkodik

SABINA Nahát, Mr. Antrobus! Szégyellem magam, hogy így viselkedik.

MAGGIE Igyál, George, igyál még egy kis kávé ... Gladys! Hova tűnt Gladys?

Gladys rémülten lép be

GLADYS Itt vagyok, mama.

MAGGIE Szaladj, hozd le apád papucsát! Hogy feledkezhetél meg róla, mikor tudod, milyen fáradt? (*Gladys ki*)

Mr. Antrobus leül a székére. Arcát kezébe temeti. Mrs. Antrobus a menekültekhez fordul

Nem tud valamelyikük énekelni? Ó, hiszen hivatásos énekesek, persze! Sabina!

A nők a torkukat köszöriülik, és ijedt képpel Homérosz gitárja köré gyűlnek. Az aggastyán játszik néhány akkordot. Halkan kezdik a dalt, Sabina hangja a legerősebb: „Csengő, csengj ...” Mrs. Antrobus lehúzza férje cipőjét, és közben halkan beszél hozzá

George, emlékszel még a régi rossz időkre? Mikor a tűzhányó épp a kiskertünkre tört rá? Hát amikor a sáska egyetlen levélkét, egy fűszálat, egy árva szem gabonát se hagyott, még a spenótot is lerágta, amit magad kapáltál? Emlékszel arra a nyárra, mikor földrengés volt minden áldott éjjel?

GEORGE Henry! Henry! (*Kezét a homlokára tapasztja*) Engem is, mindannyiunkat elborít a kiontott vér!

MAGGIE És azt elfelejtetted, mennyi örömed volt benne, hányszor dagadt a melled a büszkeségtől? Henry, Henry, gyere ide, mondd föl apádnak az egyszeregyet, olyan szépen tudod!

Henry fél térdre ereszkedik az apja mellett, és suttogva hadarja az egyszeregyet

HENRY ... kétszer hat, az tizenkettő. Háromszor hat, az tizennyolc – tovább nem tudom a hatosokat.

Gladys lép be. Hozza a papucsot. Mrs. Antrobus szigorúan int neki, gesztusa ilyesfélét jelez: „Siess, és most aztán nagyon tégy ki magadért.” A vendégek a „Tábortűznél” című dalt éneklük

GLADYS (*a papucsot az apja lábára húzza*) Papa ... papa ... Ma nagyon jó voltam az iskolában. Miss Conover ki is jelentette az egész osztály előtt, hogy ha minden lány olyan jól nevelt volna, mint Gladys Antrobus, más lenne a világ.

MAGGIE Ugye, szavaltál egy verset az ünnepélyen? Szavald el apádnak is!

GLADYS Papa, akarod hallani, mit szavaltam az iskolában? (*Az anyja szigorú, rendezői pillantást vet rá*) „A csillag”, írta Henry Wadsworth Longfellow.

MAGGIE Várj! Elalszik a tűz. Nincs rajta elég fa! Henry, ~~szaladj föl a székekért, és hasogasd fel az ágyakat is!~~ Éleszd újra!

Henry ~~kimegy~~ > meggyújtja a tüzet. Az énekesek megint a „Csengő, csengj”-et éneklük, tovább is nagyon halkán

GLADYS Nézz csak ide, papa, itt az ellenőrzőm. Na, nézz ide! Magaviselet: példás. Nézd, papa! Te papa, akarod hallani Henry Wadsworth Longfellow-tól „A csillag”-ot? Papa, ugye nem haragszol rám, ugye? Én tudom ám, hogy majd fölmelegszik az idő. Nemsokára tavaszodik, és kirándulunk a nagyrétre, ahogy szoktuk, emlékszel? Papa, igazán, csak egy picit nézz rám, papa!

Henry néhány széket hoz

GEORGE Szavaltál az ünnepélyen?

A kislány buzgón bólogat

Emlékszel még a versre?

GLADYS Bizony!!! Olyan jól megtanultam.

Szünet.

1.14

Mr. Antrobus egyszerre fölkel, az ajtóhoz lép, és kinyitja. A menekültek rémülten húzódnak hátra, az ének elhal. Mr. Antrobus kinéz az ajtón, aztán becsukja

GEORGE (*hirtelen elhatározással*) Élesszétek a tüzet! Hideg van. Hadd égjen a tűz! Tegyük meg mindent, ami tőlünk telik! ~~Sabina, hozz még egy kis fát!~~ Gyertek mind a tűz köré! Legelőbb a fiatalok maradjanak meg! Henry, ettél már?

HENRY Igen, papa.

GEORGE Hát te, Gladys, vacsoráztál?

GLADYS Még kint a konyhában, papa.

GEORGE Ha túlélitek, mihez fogtok? Mit tudtok? Hm? Henry, jól megnézted a kereket?

HENRY Igen, papa.

GEORGE *(visszaül a helyére)* Hatszor kettő ...

HENRY ... tizenkettő. Hatszor három tizennyolc. Hatszor négy, az ... papa, egyszerre hideg is van és meleg is. Olyan furcsa a fejem! Álmos vagyok.

GEORGE *(nyakon üti)* Ébredj föl! Nem érdekes, hogy álmos vagy-e. Hatszor négy, az huszon-négy. Hatszor öt, az ...

HENRY ... harminc. Papa!

GEORGE Maggie, te is tölts valamit hamar Gladys fejébe, aminek hasznát veszi, ha rákerül sor!

MAGGIE Mire gondolsz, George?

GEORGE Hatszor hat, az harminchat. Tanítsd meg neki a biblia elejét.

GLADYS De mama, olyan hideg van, és olyan rossz a levegő.

Henry ismét elálmosodik. Megint kap egy pofont, és a lecke folyik tovább

MAGGIE „Kezdetben teremté Isten az eget és a földet. A föld pedig kietlen és puszta vala, és sötétség vala a mélység színén.”

Az ének ismét fölhangzik, valamivel erősebben. Sabina fát hoz

SABINA ~~*(fát tesz a tűzre, aztán előremegy a rivaldáig, és a közönséghez szól)*~~ Legyenek szívesek, adják föl a székeket! Mindent rá kell raknunk erre a tűzre! Mentsük meg az embert! Jegyszédők, adogassák föl, kérem, a székeket! Köszönöm szépen.

HENRY Hatszor kilenc, az ötvennégy. Hatszor tíz, az hatvan.

A nézőtér hátsó soraiból hallani, hogy székeket hasogatnak. A sorok közepén jegyszédők rohannak előre székekkel, és föladogatják őket a színpadra

GLADYS „És nevezé Isten a világosságot nappalnak, és a sötétséget nevezé éjszakának ...”

SABINA ~~Adja ide mindenki a székét! Mentsük meg az embert!~~

Függöny